

Федорова Ю. Г.,
кандидат філологічних наук,
старший викладач кафедри англійської філології
Маріупольського державного університету

КОНЦЕПТОСФЕРА «POWER» В АМЕРИКАНСЬКОМУ ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ

Анотація. У представленій статті досліджено концептосферу «Power» у сучасному американському політичному дискурсі. На перший план виходить поняття американського політичного дискурсу, що виступає динамічним середовищем для створення нових мовних одиниць. Інноваційні мовні одиниці з номеном «політика» зосереджені в концептосфері «Power» в американському політичному дискурсі.

Ключові слова: концептосфера, американський політичний дискурс, мовні інноваційні одиниці.

Постановка проблеми. Політичний дискурс стає популярним об'єктом досліджень на матеріалі різних мов. Інтерес до цього питання зумовлений не лише посиленням ролі політики та політиків у світі, їхнім перебуванням у центрі уваги засобів масової інформації, тісною співпрацею політичних структур та ЗМІ, а й виникненням і розвитком низки нових дисциплін – політології, конфліктології, іміджеології тощо. І вже починаючи з середини ХХ ст., політична сфера стає однією з головних «постачальників» інновацій у мовних процесах. Хоча значна кількість нових мовних одиниць виникає для нових речей і явищ, тобто для відбиття нових понять, у той же час досить типовими слід вважати і випадки, коли одна і та ж річ, те саме нове явище має не одну назву, може існувати ціла серія, ціла низка найменувань. Це обумовлюється актуальністю певного поняття, його комплексною природою.

Актуальність статті продиктована специфікою об'єкта дослідження, оскільки існує нагальна потреба в науковому обґрунтуванні вказаного феномена, хоча й досі не існує узгодженості щодо розуміння американського політичного дискурсу представниками різних наук. Також слід зазначити, що зростає інтерес до вивчення та аналізу інноваційних мовних одиниць, які актуалізують американський політичний дискурс та акумулюються у концептосфері «Power».

Мета дослідження полягає у визначенні та опису мовних інноваційних одиниць з номеном «політика», що сконцентровані у концептосфері «Power» в сучасному американському політичному дискурсі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Згідно з алгоритмом концептуального аналізу, що склався у вітчизняній лінгвістиці, дослідження концептів слід розпочати з аналізу словникових дефініцій субстантивів у сучасних англійських тлумачних словниках. Аналіз цих лексикографічних джерел є важливим етапом дослідження концептів, оскільки вони дають «інформацію про логічні компоненти змісту» концептів, тобто про «узувальне» наукове і наївне знання про сутності і явища, що стоять за ключовими словами [2, с. 52].

У сфері американського політичного дискурсу слід виділити, передусім, концептосферу «Power» (влада). Ця концептос-

фера є базовою у сфері політичного дискурсу, оскільки відбиває його основну функцію – боротьбу за владу (атональність). На думку Е.І. Шейгал, проблема співвідношення мови і влади має два аспекти:

1) те, як влада усвідомлюється, концептуалізується мовою (влада як концепт);

2) те, як влада проявляється у мові/через мову (влада як дискурсивна категорія) [3].

Передусім необхідно дати визначення поняттю «влада». Влада – це здатність і можливість здійснювати свою волю, впливати на діяльність і поведінку інших людей навіть у супереччю опору. Суть влади не залежить від її основи. Здатність і можливість досягати своєї цілі може базуватися на різних методах: демократичних і авторитарних, чесних і нечесних, насильстві і помсті, обмані, провокаціях, здирстві, стимулюванні.

Специфічним різновидом є політична влада – здатність певної соціальної групи або класу здійснювати свою волю, чинити дію на діяльність інших соціальних груп або класів.

На відміну від інших видів влади (сімейної, громадської), політична влада робить свій вплив на великі групи людей, використовуючи в цих цілях спеціально створений апарат і спеціфічні засоби. Найбільш сильним елементом політичної влади є держава і система державних органів, що реалізують державну владу. Таким чином, влада потрібна для існування суспільства, а суттю політичної влади є здатність впливати на інших людей. Далі був проведений дефініційний аналіз лексеми *power*. Слід зазначити, що лексема *power* досить широко використовується в американському політичному дискурсі. В енциклопедичних словниках англійської мови *power* трактується як:

- authority (authority of a head, democratic authority, authority of a leader);
- political power (policy, political system);
- economic power (purchasing power) [Wikipedia World Encyclopedia].

У тлумачних словниках *power* визначається як:

1. ability to do act; 2. a particular faculty of the body or mind; 3. energy, strength; 4. government, authority; 5. a right possessed by a person or given to him [ABBYY Lingvo];

1. ability to act or produce an effect; 2. ability to get extra-base hits; 3. capacity for being acted upon or undergoing an effect; 4. legal or official authority, capacity, or right; 5. possession of control, authority, or influence over others; 6. one having such power [Merriam-Webster Dictionary];

1. the ability to do something or act in a particular way. 2. the capacity to influence other people or the course of events. 3. a right or authority given or delegated to a person or body. 4. political authority or control. 5. physical strength or force. 6. a country

viewed in terms of its international influence and military strength: a world power [Oxford Dictionary].

Дефініційний аналіз дозволяє виявити такі базові значення лексеми:

- 1) possession of control, authority, or influence over others;
- 2) a right or authority given or delegated to a person or body;
- 3) the ability to do something or act in a particular way.

Влада в дискурсі може виступати в різних іпостасях: як змістовна, когнітивна, соціолінгвістична, риторична і прагматична категорія. Влада як змістовна категорія складає предмет спілкування, тему розмови і в цьому плані ця категорія виступає як прояв мовної концептуалізації влади. Концептосфера «Power» як об'єкт рефлексії виявляється дуже значущим для американського політичного дискурсу. Певні представники влади нерідко виступають об'єктом осмислення, інтерпретації і критики. Так, наприклад, лінгвальна інновація *soft power* позначає владу, яка впливає на такі сфери життя, як культура, певні цінності, ідеологія тощо, однак «завульовано»:

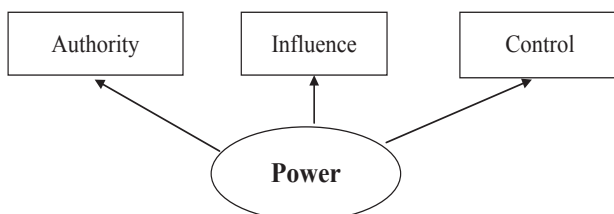
«He US's best soft power analyst is Harvard's Kennedy School dean Joseph Nye, who defines the concept as «co-opting people rather than coercing them». For Nye the essence of soft power lies in values – «in our culture and in the way we handle ourselves internationally». It's about creating a sense of legitimacy for a nation's international aims. Soft power is, of course, both easy and hard for the US. It is the model and anti-model, the focus of imitation and the target of hatred. Nye nominates Canada, the Netherlands and the Scandinavian countries as states whose political influence is greater than their hard power would permit. The explanation lies in their astute manipulation of soft power» (The Weekend Australian, June 8, 2002).

Лінгвальна інновація *hyper-power* позначає супердержаву. Однак зазначимо, що цей неологізм – це «оновлена» версія лінгвальної інновації *superpower*, яка була популяризована у 1930 р. французьким зарубіжним міністром Х'юбертом Вердіном (Hubert Vedrine), який у 1998 р. стверджував, що існує одна гіпер-влада і сім повноважень зі світовим впливом – Росія, Китай, Японія, Індія, Франція, Німеччина і Британія. Проте, як показують найбільш ранні цитати, ця інновація є на декілька років старшою.

«Long the principal superpower and now the single superpower – or a «hyper-power», in the favoured phrase of the French – the U.S. is the contemporary Rome. Its power, much of it invisible because it's based on culture or technology rather than just upon smart bombs and cruise missiles, reduces the power of all others, whether the European Union or China or Russia, let alone Canada, to the third rank, sort of like Gaul's status at the height of the Roman Empire» (The Toronto Star, December 29, 2001).

Як уже відмічалось, влада може бути представлена в різних іпостасях, тому доречним буде представити результати дефініційного аналізу в такій схемі:

Схема 1

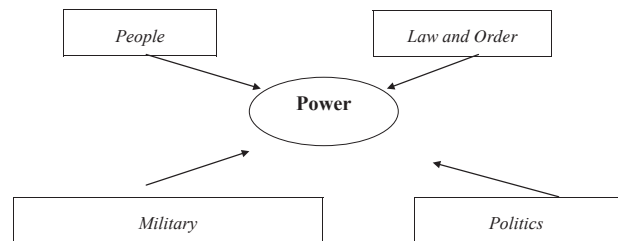
Влада як когнітивна категорія є тим, що інакше формулюється як «влада мови» – здатність мови нав'язувати світосприйняття, створювати мовну інтерпретацію картини світу («хто називає речі, той опанує їх»). Деякі лінгвісти, аналізуючи мову політичної брехні, відмічають особливу роль номінацій у створенні потрібної для певної сторони картини світу, ілюструючи її прикладами політичних евфемізмів.

Навішування ярликів, активне втручання у процес іменування, таке характерне для політиків «у владі», є спробою впливати на існуючу у свідомості електорату картину світу політики, на його когнітивну базу в області політичної комунікації. Мова активно використовується владою як засіб обмежуючої (рестриктивної) дії. Вона може сприйматися владою як самостійний механізм, що вимагає постійного втручання і контролю [1, с. 135].

При свідомому використанні мови як інструменту, що дозволяє впливати на існуючу у свідомості соціуму картину світу, влада виступає як риторична категорія, пов'язана зі стратегіями маніпуляції. Мова в такому випадку свідомо використовується як засіб дії для досягнення певного комунікативного ефекту; це особливо яскраво проявляється у таких сферах комунікації, як реклама, пропаганда.

Влада як прагматична категорія пов'язана з інтенціональним аспектом спілкування в інституціональних типах дискурсу. Вона виступає як базова інтенція американського політичного дискурсу, як його інтенціональна основа, що зумовлює його основні функції: інтеграція і диференціація групових агентів політики, розвиток конфлікту і встановлення консенсусу, здійснення вербальних політичних дій та інформування про них, створення «мовної реальності» поля політики та її інтерпретація, маніпуляція свідомістю і контроль за діями електорату. Таким чином, в ході контекстуального аналізу ми дійшли висновку, що концептосфера «Power» може бути представлена такими концептами:

Схема 2

Висновки. Отже, межі концептосфери «Power» істотно розширюються в сучасному американському політичному дискурсі. Також цей концепт набуває нових значень в силу актуальності на сучасному етапі розвитку американського суспільства, де владою наділяється не лише уряд, але і народ, а військова потужність і традиційні цінності нації є головними умовами ефективної влади.

Література:

1. Балыш Ю.А. Неологические синонимы и их функциональный статус в современном французском языке : дис. ... канд. филол. наук : спец. 10.02.05 / Ю.А. Балыш. – М., 2003. – 210 с.
2. Комлев Н.Г. Слово, денотация и картина мира / Н.Г. Комлев // Вопр. философии. – 1981. – № 11. – С. 14–19.
3. Липилина Л.А. Когнитивное значение мотивированности метафор / Л.А. Липилина // Исследования в области когнитивной лингвистики. – Калининград : Изд-во КГУ, 2000. – С. 52–65.

Федорова Ю. Г. Концептосфера «POWER» в американском политическом дискурсе

Аннотация. В представленной статье исследована концептосфера «Power» в современном американском политическом дискурсе. На первый план выходит понятие американского политического дискурса, который выступает динамическим пространством для создания новых языковых единиц. Инновационные языковые единицы с номеном «политика» сосредоточены в концептосфере «Power» в американском политическом дискурсе.

Ключевые слова: концептосфера, американский политический дискурс, языковые инновационные единицы.

Fedorova J. Conceptual sphere „POWER” in American political discourse

Summary. The theses represent research of conceptual sphere „Power” in American political discourse. The author focuses on the denotation of American political discourse which serves as dynamic space for creation of new language units. Innovative language units with political nomination are concentrated in conceptual sphere „Power” in American political discourse.

Key words: conceptual sphere, American political discourse, innovative language units.